

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **72596** (13) **U**
(51) МПК (2012.01)
A01C 7/00

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

<p>(21) Номер заявки: u 2012 00958</p> <p>(22) Дата подання заявки: 30.01.2012</p> <p>(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 27.08.2012</p> <p>(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 27.08.2012, Бюл.№ 16</p>	<p>(72) Винахідник(и): Кулик Степан Михайлович (UA), Броцак Іван Станіславович (UA), Глова Володимир Степанович (UA), Сидорук Галина Петрівна (UA), Андрусик Роман Васильович (UA), Сеник Іван Іванович (UA)</p> <p>(73) Власник(и): ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ІНСТИТУТ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН, вул. Тролейбусна, 12, м. Тернопіль, 46027 (UA)</p>
--	--

(54) СПОСІБ БІОЛОГІЧНОЇ БОРОТЬБИ З БУР'ЯНАМИ

(57) Реферат:

Спосіб біологічної боротьби з бур'янами включає залуження та інтенсивне використання бобово-злакової травосумішки із довговічними, господарськоцінними видами трав, такими як люцерна посівна (*Medicago sativa*), костриця очеретяна (*Festuca arundinacea*), стоколос безостий (*Bromopsis inermis*), вегетативна маса яких призначена для годівлі тварин.

UA 72596 U

Корисна модель належить до сільського господарства, а саме до рослинництва. Вона передбачає комплекс заходів щодо регулювання чисельності бур'янів в сівозміні з участю багаторічних трав шляхом пригнічення сегетальної рослинності густим травостоєм, часткового її знищення багаторазовим підкошуванням сіяного лучного фітоценозу, без застосування хімічних препаратів.

Бур'яни є конкурентами сільськогосподарських рослин у використанні факторів життя, тому наявність їх у культурних агрофітоценозах недопустима. При цьому вони дуже пристосовані до умов середовища, мають високу конкурентоспроможність у посівах. Враховуючи той факт, що в більшості ґрунтів міститься велика кількість насіння бур'янів, (лише 10 % обстежених площ орних земель в Україні мають незначну забур'яненість, 60 % площ - середню (10-50 шт./м²) і 30 % ріллі - сильну забур'яненість (понад 50 шт./м²)), то шкода, яку вони завдають культурним рослинам, дуже велика. У нашій країні зниження валових зборів сільськогосподарських культур внаслідок забур'яненості сягає 25-30 %, в окремих випадках - перевищує 50 % їх загальної кількості [2].

Відомо, що густі фітоценози затіняють світлолюбну сегетальну рослинність і, як наслідок, вона або випадає, або відстає у рості, не досягаючи повної стиглості і не утворюючи насіння. Крім цього, регулярне скошування травостою багаторічних трав, які мають більш ранні строки збирання, запобігає обсіменінню бур'янів, що знаходяться у посівах [1, 3]. Тому до заходів регулювання чисельності бур'янів можна віднести включення в сівозміну багаторічних бобових та злакових трав.

Відомий також спосіб боротьби з бур'янами, який передбачає застосування гербіцидів та механічних обробітків для боротьби з бур'янами [7]. Його недоліком є великі затрати праці та коштів, можливий негативний вплив хімічних препаратів на навколишнє середовище і можливість застосування лише на посівах окремих культур.

За прототип корисної моделі взято спосіб боротьби з бур'янами в біологічному землеробстві, який включає в себе загущений суцільний посів трав в ланці сівозміни з підвищеною нормою висіву, скошування, збирання біомаси і переорювання поля [6].

Недоліком прототипу є те, що використовується однорічна культура амарант і, відповідно зниження актуальної забур'яненості обмежується тільки одним роком.

Задачею корисної моделі є розробка способу боротьби з бур'янами в сівозміні на основі використання посівів травосумішок багаторічних трав.

Поставлена задача вирішується шляхом залуження та інтенсивного використання бобово-злакової травосумішки із довговічними, господарськоцінними видами трав, такими, як люцерна посівна (*Medicago sativa*), костриця очеретяна (*Festuca arundinacea*), стоколос безостий (*Bromopsis inermis*), вегетативна маса яких призначена для годівлі тварин.

Для вивчення впливу лучного травостою на зменшення забур'яненості ґрунту у базовому господарстві Тернопільського інституту АПВ НААН ВП НУБіП України "Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого" в травні 2010 року було закладено дослід на чорноземах опідзолених шляхом безпокритого весняного посіву трав. Агрофітоценоз створено за загальноприйнятною технологією для сінокосів.

Розміри ділянок - 36 м², повторність триразова, варіанти розміщені методом розщеплених ділянок.

Сівбу травосумішок проводили сівалкою СН-16. Насіння люцерни посівної перед посівом обробляли бактеріальним препаратом Ризобіфит з розрахунку 200 г на гектарну норму насіння. Норма висіву люцерни у травосумішці становила 15 кг/га, костриці очеретяної - 8 кг/га, стоколосу безостого - 8 кг/га.

Обліки забур'яненості посівів проводили відповідно до загальноприйнятих методик - кількісно-ваговим методом. Отримані дані обробляли методом дисперсійного аналізу з використанням пакета програм на ПК [4, 5].

При оцінці забур'яненості бобово-злакового травостою в 2010 році відмічено високу частку бур'янів у травостої 58 шт./м², що становило 29,9 % у його ботанічному складі, табл. 1.

Вплив багаторічного бобово-злакового агрофітоценозу на показники забур'яненості

Роки	Кількість бур'янів						Бал забур'яненості	Відсоток у ботанічному складі
	однодольні		дводольні		всього			
	шт./м ²	г/м ²	шт./м ²	г/м ²	шт./м ²	г/м ²		
2010	25	181	33	224	58	405	3 (високий)	29,9
2011	5	21	4	35	9	56	1 (низький)	5,2
2011±до 2010	-20	-160	-29	-189	-49	349	-	-24,7
2011 в % до 2010	20	11,6	12,2	15,6	15,5	13,8	-	13,0
НІР ₀₅	12,7	38,1	12,7	25,4	12,7	38	-	5,1

Серед бур'янів найбільш поширеними були дводольні, що представлені щирцею звичайною, лободою білою, гірчаком березковидним та стенактисом однорічним - 33 шт./м², або 224 г. Група однодольних була представлена в основному курячим просом - 25 шт./м² або 181 г.

На другий рік життя травостою (перший рік використання) внаслідок інтенсивного кущення злаків та гілкування бобових, а також регулярного скошування, відмічено суттєве зниження чисельності сеgetальної рослинності.

Так, в середньому за три укоси в 2011 році загальна чисельність бур'янів становила 9 шт./м² (56 г/м²), з яких 5 шт. або 21 г/м² були однодольними та 4 шт. або 35 г/м² - дводольними. Загальна чисельність бур'янів зменшилася порівняно з попереднім роком на 49 шт./м² або 349 г/м².

Відсоток різнотрав'я у ботанічному складі травостою у 2011 році становив 5,2 %, що менше, порівняно з 2011 роком, на 24,7 %.

Таким чином, залуження та інтенсивне використання багаторічних травосумішок, компоненти яких мають добре розгалужену кореневу систему та формують густий травостій, дозволяє частково зменшити актуальну забур'яненість в сівозміні без застосування хімічних препаратів.

Джерела інформації:

1. Заев П. П. Общее земледелие с почвоведением / П. П. Заев, А. А. Коротков - Л.: Колос, 1972.-488 с.

2. Землеробство: [Підручник.2-ге вид. перероб. та доп.] /В. П. Гудзь, І. Д. Примак, Ю. В. Будьонний, С. П. Танчик / За ред. В. П. Гудзя. - К.: Центр учбової літератури, 2010. -464 с.

3. Зінченко О. І. Рослинництво: Підручник / Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножко М. А... -К.: Аграрна освіта, 2001.-591 с: іл.

4. Мойсейченко В. Ф. Основи наукових досліджень в агрономії: Підручник. / В. Ф. Мойсейченко, В. О. Єщенко. - К.: Вища шк., 1994.-334 с.

5. Методика проведення дослідів по кормовиробництву: [під редакцією А. О. Бабича.] - Вінниця, 1994. - С. 96.

6. Россия Патент № 2002122172; А01G1/00, Заявка № 2002122172/12 от 15.08.2002, Бекузарова С. А., Фарниев А. Т., Калицева Д. Т., Чихтисова В. В., Опубл. 20.02.2004. "Способ борьбы с сорной растительностью в биологическом земледелии".

7. Україна Патент № 46049 А; МПК С07D 285/16 (2006.01) А01N 25/02 (2006.01) А01P 13/02 (2006.01); Заявка № 98031214 від 10.03.1998, Бабич А. О., Борона В. П., Задорожний В. С. Бюл. № 5. "Спосіб боротьби з бур'янами".

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Спосіб біологічної боротьби з бур'янами, що полягає у вирощуванні трав, який **відрізняється** тим, що включає залуження та інтенсивне використання бобово-злакової травосумішки із довговічними, господарськоцінними видами трав, такими як люцерна посівна (*Medicago sativa*), костриця очеретяна (*Festuca arundinacea*), стоколос безостий (*Bromopsis inermis*), вегетативна маса яких призначена для годівлі тварин.

Комп'ютерна верстка Л.Литвиненко

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601